

Др Драгана Коларић*

Др Саша Марковић**

ПОЈЕДИНЕ НЕДОУМИЦЕ У ПРИМЕНИ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Рад садржи анализу појединих одредаба Закона о спречавању насиља у породици и првих ефеката његове примене. Одмах на почетку се поставља питање оправданости Закона о спречавању насиља у породици. Данас се ударне вести у колумнама свакодневно односе на насиље међу члановима породице, нарочито мушкараца над женама и децом. Главна полемика у медијима води се о томе да ли су државни органи и друштво у целини предузели све што је неопходно да до насиља не дође.

Аутори указују на неприхватљиву терминологију законодавца. Постављају многобројна питања и на нека од њих покушавају да дају одговоре пратећи норме закона. Ко је могући учинилац насиља у породици? Која је врста поступка у питању? Улога браниоца у овом поступку? Да ли хитне мере имају превентивну или репресивну улогу? Да ли је њихово изрицање постало доминантан начин спречавања и сузбијања насиља у породици? Да ли је угрожено право на слободу могућег учиниоца? Какви су први ефекти оваквог начина рада државних органа, пре свега полиције, јавног тужилаштва и суда? Како спречити евентуалне злоупотребе?

Један од ефеката примене Закона о спречавању насиља у породици требало би да буде превенција – смањење броја кривичних дела насиља у породици. Међутим, анализом доступних података аутори закључују управо супротно. То значи да држава није на најбољи начин, са строгим научним резонем и објективним приступом, одговорила на проблем насиља у породици, који је предмет доктринарне анализе у овом раду.

Кључне речи: *Насиље у породици. – Спречавање. – Хитне мере. – Полиција. – Могући учинилац.*

---

* Ауторка је редовни професор Криминалистичко-полицијске академије и судија Уставног суда Републике Србије, dragana.kolaric@kpa.edu.rs.

** Аутор је доцент Криминалистичко-полицијске академије, sasa.markovic@kpa.edu.rs.

„Људи би били велики злочинци
када би им било потребно толико за-
кона колико их стварају.“¹

Чарлс Џон Дарлинг
(*Charles John Darling*)

1. УВОД

Насиље у породици представља појавни облик насилничког криминалитета који бележи успон у последњој деценији. Изражавајући одлучност у супротстављању насиљу у породици, законодавац усваја Закон о спречавању насиља у породици² (у даљем тексту: ЗСНП) заснован на *pre-crime* концепту³, који надлежним државним органима даје шире надлежности у односу на оне које имају у традиционалном *post-crime* концепту.⁴ Већ сада изражавамо озбиљну забринутост, али и скепсу у погледу прихватања појединих нових инкриминација у кривичном законодавству, због расплнутости и коришћења широких формулација у појединим међународним документима, што је довело до још екстензивнијих тумачења у националном праву и доношења нових прописа. Жан-Клод Шесне (*Jean-Claude Chesnais*), у својој чувеној књизи *Историја насиља* истиче да је, због погрешне употребе, појам насиља банализован и донекле сведен на означавање било чега, сваког сукоба, сваке тензије, сваке напетости, сваке неједнакости, сваке хијерархије.⁵ У теорији се указује на банализацију појма насиља и поставља се питање да ли економско насиље укључује, осим оног што у први мах јесте насиље – на пример, изнуду, уцену и онемогућавање партнера манипулативним радњама да се запосли, напредује у послу или да се школује, трошење новца ради искључивог задовољења својих потреба, одно-

---

¹ *Ризница правних изрека*, Београд 2007, 176.

² Закон о спречавању насиља у породици – ЗСНП, *Службени гласник РС*, бр. 94/16.

³ *Pre-crime* концепт је појам који се користи у криминологији и означава тренд савремених кривичноправних система да се све више фокусирају на спречавање конкретних кривичних дела која још нису извршена и можда никада и не би била извршена. Вид. Радован Лазић, Снежана Ненадић, „Јавно тужилаштво пред изазовима Закона о спречавању насиља у породици“, *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (ур. Станко Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017, 493.

⁴ *Ibid.*

⁵ Henri Dorvil, „Ouvrage recense: Jean-Claude Chesnais, Histoire de la violence, Paris Édition Robert Laffont, Collection Les hommes et l’histoire“, *Nouvelles pratiques sociales* 1/1988, 202.

сно да ли има основа и смисла све наведено назвати насиљем, ма колико да је племенит циљ који нас води.⁶ Концепт заштите од насиља у породици афирмише апсолутну и безусловну пацификацију у породичним и интимним релацијама законски релевантних субјеката. Насилни акт у породичним и интимним релацијама апсолутно је недозвољен, без обзира на евентуалну изазваност или оправданост. Дакле, „у модерном микрокосмосу“ породичне и интимне сфере акт насиља није дозвољен. Занимљива је аналогија да ли је „у модерном макрокосмосу“, у друштву, држави или у међународним односима акт насиља (не)дозвољен, без обзира на (не)оправданост (стварну или корисну).⁷ Како се оправдано истиче, искрена борба против насиља мора бити универзална и неселективна. Лицемерно је глумити Махатму Гандија у појединим друштвеним сегментима и мање комплексним друштвеним областима, а понашати се супротно Гандију, као „ужежени активиста у процесу линча на дивљем западу“, у његовој аутентичној сфери: друштвеној и политичкој борби за правду и ненасиље. Како веровати у нелукративну племенитост оних који се згражавају када се неко „политички некоректно титулише“, а остају неми када се зарад, рецимо, нафтног интереса убијају деца, жене и цивили и миљама далеко.⁸

Сви који се баве насиљем у њему препознају свеprisутан друштвени феномен који има пресудну улогу у интерној структурализацији друштва. Парадоксално је што његов пресудан значај треба довести у везу с недовољно стриктном употребом речи насиље у различитим историјским изворима.⁹ Али, потпуно је сигурно да друштвена средина у којој долази до насиља утиче на однос који људи имају према тим појавама и на природу њихових реакција.¹⁰ Такви субјективни погледи на насиље, као и социјалне и политичке прилике у којима се оно одвија, често се могу оспоравати.¹¹ Зашто? Зато што се насиље знатно чешће јавља у извесним круговима, у

⁶ Биљана Симеуновић Патић, „О насиљу и теоријским приступима његовом објашњењу“, *Насиље у Србији – облици, чиниоци, контрола* (ур. Б. Симеуновић Патић), први део, Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2015, 3.

⁷ Слободан Панов, „Насиље у породици – позитивно правни контрапунктови“, *Насиље у породици* (ур. С. Панов, М. Јањић Комар, М. Шкулић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2012, 37.

⁸ *Ibid.*

⁹ Adrien Bayardet, „Les mots de la violence“, *Hypothèses* 1/2013, 239.

¹⁰ Вид. Елизабет Станко, „Насиље“, *Енциклопедија друштвених наука* (ур. А. Купер, Ц. Купер), II том, Службени гласник, Београд 2009, 888.

¹¹ Да је заиста реч о субјективном доживљају, потврђено је и у следећим редовима. Како се тврди: „отпор насиљу може бити дело појединца, као у случају када злостављена жена убија своје нападаче, или може бити колективни чин, као у случају оружаних побуна против државних режима. Учесници у јавним расправама,

одређеним амбијенталним условима и у одређеним приликама. Дана се ударне вести у колумнама свакодневно односе на насиље међу члановима породице, нарочито мушкараца над женама и децом. У медијима се води главна полемика о томе да ли су државни органи и друштво у целини предузели све што је неопходно да до насиља не дође.

Као што видимо, један од новијих облика насилничког криминалитета (осим традиционалних кривичних дела као што су: убиства, телесне повреде, силовање, разбојништва, разбојничка крађа) представља и насиље у породици, у којем доминирају насиље над женама, у ширем смислу међу партнерима, насиље над децом и насиље над родитељима чији су извршиоци њихова деца.¹²

У правној заштити од насиља у породици у Србији државним органима су на располагању бројна „средства“ чију примену омогућавају ЗСНП, Породични закон¹³ (ПЗ), Закон о јавном реду и миру¹⁴ (ЗОЈРМ), Закон о полицији¹⁵ (ЗП) и Кривични законик¹⁶ (КЗ). Уз све примедбе које се могу упутити инкриминацији насиља у породици у КЗ, па и одређеним одредбама ПЗ (одредба ЗП је више деклараторне природе, а ЗОЈРМ већ годинама санкционише примену насиља...), најспорнији је ЗСНП. Наравно, одмах упада у очи велики број прописа који се односе на ту област и посебно интересовање невладиног сектора и разних „увезених експерата“, па се поставља питање које су „правнополитичке претходнице“¹⁷ ЗСНП. У оквиру евроинтеграција и спровођења кључних реформи у области система безбедности и правде, у време отварања најважнијих поглавља – 23 (Правосуђе и основна права) и 24 (Правда, слобода и безбедност) у процесу усвајања и извршавања *acquis communautaire* (правне тековине ЕУ), Република Србија је интензивно радила на доношењу тог законског текста.¹⁸ Треба истаћи да се део материје на коју се ЗСНП

као и у судским процесима против окривљених за кривична дела, врте се у круг око употребе појма, значења и последица кривичних дела насиља“. Вид. *Ibid.*, 889.

¹² Ђорђе Игњатовић, *Криминологија*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2010, 107–109.

¹³ Породични закон – ПЗ, *Службени гласник РС*, бр.18/2005, 72/2011 – др. закон и 6/2015.

¹⁴ Закон о јавном реду и миру – ЗОЈРМ, *Службени гласник РС*, бр. 6/2016.

¹⁵ Закон о полицији – ЗП, *Службени гласник РС*, бр. 6/2016.

¹⁶ Кривични законик – КЗ, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014. и 94/2016.

¹⁷ Бранислав Ристивојевић, „Насиље у породици и над породицом“, *НСПМ*, 5. јун 2017, <http://www.nspm.rs/kuda-ide-srbija/nasilje-u-porodici-i-nasilje-nad-porodicom.html>, 5. октобар 2017.

¹⁸ Вид. Изјаву о усклађености са прописима Европске уније *Предлога закона о спречавању насиља у породици*, која је усвојена 27. октобра 2016. године на

односи помиње у Акционом плану за поглавље 23¹⁹, и то у делу у којем се исказује потреба да се изради нова *Национална стратегија за унапређење положаја жена и промовисање родне равноправности*²⁰ и да се усвоји нова *Стратегија за заштиту жена од насиља у партнерским односима*²¹, која ће бити усклађена са *Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици*²² (Истанбулска конвенција).²³ Такође, Акциони план за Поглавље 23 (тачка 3.6.1.6) изричито прописује да је неопходно спровести детаљну анализу усклађености кривичноправног законодавства са Истанбулском конвенцијом.

У праву до резултата доводи јасно трасиран пут, праћен одговарајућим нормативним уобличавањем, уз поштовање хијерархије правних аката и хармоничног односа међу правним прописима. Да ли за ЗСНП можемо рећи да је легислативно-технички усклађен са осталим прописима у јединственом правном поретку Србије?

2. АНАЛИЗА ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Терминологија законодавца и правна техника одступају од онога што можемо назвати уобичајено уобличавање норме у Србији. Ко је „могући учинилац“ насиља у породици, а ко „учинилац“ насиља у породици? Која је врста поступка у питању? Каква је улога бра-

15. седници Владе Републике Србије изабране 11. августа 2016. године, http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_pregled.php?id=277648, 18. децембар 2017.

¹⁹ Вид. Акциони план за Поглавље 23, септембар 2015, 211.

²⁰ Влада РС усвојила је Националну стратегију за родну равноправност за период од 2016–2020 са Акционим планом 2016–2018, *Службени гласник РС*, бр. 4/16.

²¹ Вид. Извештај број 3/2017 о спровођењу Акционог плана за Поглавље 23, Савет за спровођење Акционог плана за Поглавље 23, 23. новембар 2017. године, 502–503. У извештају је наведено да „активност није реализована“ и да је „развијен програм обуке за примену Закона о спречавању насиља у породици“.

²² О Конвенцији и другим међународноправним прописима у области спречавања насиља у породици вид. више: Бојан Милисављевић, „Преглед међународноправне регулативе у области спречавања насиља у породици“, *Насиље у Србији – узроци, облици, последице и друштвене реакције* (ур. Д. Коларић), I том, Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2014, 266–277.

²³ Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, *Службени гласник РС – међународни уговори*, бр. 12/2013. Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици донета је у Истанбулу 11. маја 2011. године, а Република Србија је потписала у априлу 2012, ратификовала у Народној скупштини у октобру 2013. и ступила је на снагу 1. августа 2014. године.

ниоца у овом поступку? Да ли хитне мере имају превентивну или репресивну улогу? Да ли је њихово изрицање постало доминантан начин спречавања и сузбијања насиља у породици? Да ли је угрожено право на слободу могућег учиниоца? Какви су први ефекти таквог начина рада државних органа, пре свега полиције, јавног тужилаштва и суда? Како спречити евентуалне злоупотребе?

Ако гледамо са аспекта члана породице – „могуће жртве“, ЗСНП је наглашено превентиван, а са аспекта члана породице – „могућег учиниоца насиља“ наглашено репресиван. У њему се дефиниција насиља у породици проширује чак и у односу на ПЗ²⁴, у којем су, према нашем мишљењу, већ прешироко дефинисани насиље у породици и појам члана породице (на пример, под члановима породице се сматрају и лица која су међусобно била или су још увек у емотивној или сексуалној вези), при чему дефинише насиље у породици као „*акт физичког, сексуалног, психичког или економског насиља учиниоца према лицу са којим се учинилац налази у садашњем или ранијем брачном или ванбрачном или партнерском односу или према лицу са којим је крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до другог степена или са којим је сродник по тазбини до другог степена или коме је усвојитељ, усвојеник, храњеник или хранитељ или према другом лицу са којим живи или је живео у заједничком домаћинству*“. Немогуће је не приметити да та дефиниција насиља у породици уводи и економско насиље као један облик насиља у породици сагласно члану 3 *Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици*.

На самом почетку се поставља питање оправданости ЗСНП. Наиме, у ПЗ, у делу о заштити од насиља у породици, прописују се мере заштите које суд може да одреди (једну или више) према члану породице који врши насиље. Тужбу за одређивање мере заштите од насиља у породици и за продужење мере заштите од насиља у породици могу поднети: члан породице према коме је насиље извршено, његов законски заступник, јавни тужилац и орган старатељства.²⁵ Поступак у спору за заштиту од насиља у породици нарочито је хитан. Прво рочиште се заказује тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду. Другостепени суд је дужан да донесе одлуку у року од петнаест дана од дана када му је достављена жалба.²⁶ Чланом 199 ПЗ предвиђено је да се мера заштите од насиља у породици може продужавати док не престану разлози због којих

²⁴ О дефиницији насиља у породици према Породичном закону вид. више: Марија Драшкић, „Насиље у породици – прва пресуда Врховног суда Србије“, *Анали Правног факултета у Београду* 2/2008, 345.

²⁵ Чл. 284, ст. 2 ПЗ.

²⁶ Чл. 285 ПЗ.

је била одређена. Чланом 288 ПЗ предвиђено је да жалба у парницама за заштиту од насиља у породици не задржава извршење пресуде о одређивању или продужењу мере заштите од насиља у породици. Такође, у складу са Законом о извршењу и обезбеђењу²⁷, могуће је одредити и привремене мере ради отклањања опасности од насиља којима се жртви осигурава безбедност и зауставља насиље. Уз све то, уколико постоје елементи кривичног дела из члана 194 КЗ или члана 9 ЗОЈРМ био би покренут и кривични или прекршајни поступак.

Значајно је истаћи да су чак и одредбе ПЗ, којима је прописан парнични (судски) поступак, за разлику од ЗСНП, где је тешко утврдити врсту поступка којим се изричито забрањује насиље у породици, при чему се прописује да свако има, у складу са законом, право на заштиту од насиља у породици, често критиковане у теорији и оправдано се постављало питање да ли им је ту место.²⁸

Ако је сврха ЗСНП била додатно проширивање појма насиља у породици и листе лица која се сматрају чланом породице, онда се оправдано може поставити питање да ли је његов циљ била заштита од насиља у „породици“, имајући у виду шта се под тим појмом традиционално подразумева или ипак нешто друго.

Истина, у члану 2 ЗСНП истиче се да је циљ тог закона да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и „хитну, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици“. Законодавац посебно инсистира на хитности поступања јер уводи могућност да надлежни полицијски службеници донесу наређење којим се изричу хитне мере учиниоцу насиља у породици, након што је могући учинилац доведен у надлежну организациону јединицу полиције, ако се после процене ризика установи непосредна опасност од насиља у породици. Цео поступак, од тренутка довођења, са проценом ризика, може трајати најдуже осам часова. Ако те одредбе упоредимо са одредбама ПЗ, можемо прихватити да је тај поступак, која год то врста била, бржи јер се могући учинилац и жртва одмах раздвајају и брзо се доноси наређење по коме хитне мере трају 48 часова, а постоји могућност

²⁷ Закон о извршењу и обезбеђењу – ЗИО, *Службени гласник РС*, бр. 106/2015 и 106/2016 – аутентично тумачење.

²⁸ У неким случајевима, у сфери породичних односа треба реаговати кривично-правним одредбама јер је реч о најзначајнијим друштвеним вредностима. Када је у питању заштита од породичног насиља, поставља се логичко питање да ли су то најважнија добра јер постоји паралелна заштита породичног и кривичног права. Зато се у теорији истиче да се на тај начин компромитује идеја о потреби заштите од насиља у породици. Вид. Милан Шкулић, „Кривично дело насиља у породици“, *Насиље у породици* (ур. С. Панов, М. Јањић Комар, М. Шкулић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2012, 79.

да их суд, на предлог тужиоца, продужи још 30 дана. Али све оно што је брзо носи са собом опасност која се огледа у површности²⁹ или, како се сликовито у теорији истиче, „најбржи је преки суд“.³⁰ Као један од разлога због којих је донет закон истиче се и потреба за сарадњом надлежних државних органа. Чини нам се да је координирана заштита и сарадња локалне заједнице, тј. надлежних државних органа (представника тужилаштва, подручних полицијских управа, центра за социјални рад и суда) већ постојала. Рецимо у Зрењанину већ десет година постоји модел заштите од насиља у породици, који је, настао по узору на модел Дулут.³¹

Чланом 4, став 1 ЗСНП прописано је да се одредбе из главе IV (Сарадња и координација) примењују и у кривичним поступцима за кривична дела која су набројана у том члану. Наиме, набројано је још 16 кривичних дела (осим кривичног дела насиља у породици из члана 194 КЗ) на које се примењује ове одредбе закона, а у тачки 18 стоји – друга кривична дела, ако је кривично дело последица насиља у породици. То значи да надлежни државни органи немају обавезу да сарађују и координишу свој рад само у случајевима када постоји непосредна опасност од насиља у породици (према ЗСНП) већ и у кри-

²⁹ Могућем учиниоцу је 28. јула 2017. године изречена хитна мера привремене забране да контактира са жртвом насиља (супруга) и прилази јој. Хитна мера је продужена. Могући учинилац је уложио жалбу на решење суда, при чему је она одбијена а првостепено решење потврђено. Након тога, супруга је пријавила могућег учиниоца да је 2. августа 2017. године прекршио хитну меру тако што је на свом Фејсбук профилу ставио коментар „откријте уљеза, наградно питање од 100 еура“ испод фотографије (више лица међу којима се и она налази) која се налази на Фејсбук профилу њиховог заједничког пријатеља. Могући учинилац је уз захтев за покретање прекршајног поступка приведен судији прекршајног суда који му је изрекао казну затвора од 7 дана због учињеног прекршаја из члана 36, став 1 ЗСНП. Пресуда Прекршајног суда у Нишу ПРН бр. 29/17 од 3. августа 2017. Прекршајни апелациони суд је по жалби браниоца осуђеног донео пресуду којом је преиначио првостепену пресуду и могућег учиниоца ослободио одговорности јер није доказано да је учинио прекршај за који је против њега поднет захтев за покретање прекршајног поступка. Суд је у образложењу пресуде навео да „окривљени није контактирао оштећену, нити јој је прилазио, чак ни преко њеног или свог Фејсбук профила, а то што је коментарисао фотографију коју није он поставио, на туђем Фејсбук профилу, а сведок прочитала овај коментар, не може се ценити као контакт са сведоком (жртвом насиља у породици), а тиме и да је окривљени прекршио изречену меру“. Пресуда Прекршајног апелационог суда – одељење у Нишу Пржн. 17/2017 од 4. августа 2017. године.

³⁰ Милан Шкулић, „Реформа кривичног процесног законодавства Србије и Поглавље 23 (неопходност наставка рада на реформи или завршени процес реформе)“, *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (ур. Станко Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017, 54.

³¹ Саша Марковић, *Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2015а, 353–415.

вичним поступцима за одређена кривична дела. При томе, исти члан 4 у ставу 2 прописује да се тај закон примењује и на пружање заштите и подршке жртвама кривичних дела одређених тим законом. Ако пођемо од тога да је циљ хитних мера да се жртви насиља у породици обезбеди брза и ефикасна заштита, није јасно да ли је законодавац мислио да се таква заштита пружа жртвама набројаних кривичних дела само ако су кривична дела последица насиља у породици или свеједно. Законодавац је, највероватније, хтео да се његове одредбе примењују само на наведена кривична дела, ако су она последица насиља у породици, међутим невештом формулацијом испада да се пружа заштита свим жртвама поменутих кривичних дела иако судови одбијају да продужавају хитне мере у случају да постоје наведена кривична дела, када се учинилац и оштећени не могу сматрати члановима породице према ЗСНП.³²

³² Могућем учиниоцу је 12. септембра 2017. године изречена хитна мера привремене забране да контактира са жртвом насиља и прилази јој, али је основни суд донео решење којим се тај предлог одбија из разлога што лица (могући учинилац и жртва) нису чланови породице у смислу члана 3, став 3 ЗСНП. Наиме, отац малолетне девојчице (2006. годиште) пријавио је да је у поподневним сатима, пре одласка на посао, оставио своју ћерку у кући где живи њена мајка и да је у то време у дворишту седео и пио кафу старији мушкарац (1939. годиште). Када је дошао по ћерку, она му је рекла да ју је по изласку из дворишта, када је кренула да га испрати до капије, тај човек почео да пипа по грудима, интимним деловима тела и да ју је пољубио. Основни јавни тужилац се изјаснио да се поднесе кривична пријава због постојања основа сумње да је учињено кривично дело из члана 182 КЗ у редовном поступку. По изрицању хитних мера основни јавни тужилац је дао предлог да се оне продуже, али је основни суд донео решење којим се тај предлог одбија из разлога што лица (могући учинилац и жртва) нису чланови породице у смислу члана 3, став 3 ЗСНП. Наредбе ПУ Пожаревац бр. 95/17 од 12. септембра 2017. године и Решење Основног суда у Пожаревцу, Нп. бр.128/17–49 од 13. септембра 2017. године. Такође, 17. септембра 2017. године М. М. је пријавила Ж. Ј. да јој је, док је пролазила сеоским путем, добацивао речима „сачекаћу ја тебе, па после идемо у шуму да се помазимо“. Пријавила је да се такво узнемиравање догађа четврти пут у краћем временском периоду, а двадесетак дана пре тог догађаја, приликом идентичног сусрета, Ж. Ј. ју је ухватио за руку, почео да вуче ка шуми, а затим ухватио за груди, након чега се она отргла и побегла кући. Лица нису чланови породице како је то дефинисано чланом 3, став 3 ЗСНП. Основно јавно тужилаштво се изјаснило да постоји основа сумње да је учињено кривично дело из члана 182а КЗ (полно узнемиравање) па је поднета кривична пријава (КУ-511/17) у редовној процедури. Сходно члану 4, став 2 ЗСНП који прописује да се закон примењује и на пружање заштите и подршке жртвама кривичних дела наведених у ставу 1 тог члана (између осталих, и овог кривичног дела), могући учинилац је доведен, ураћена је процена ризика која је показала да постоји непосредна опасност од насиља, па је Ж. Ј. изречена хитна мера привремене забране да контактира са жртвом насиља и прилази јој (235/17). Основни јавни тужилац је предложио да се хитна мера продужи. Основни суд у Ваљеву је донео решење којим се тај предлог одбија као неоснован. У образложењу решења наведено је да је суд донео такву одлуку зато што је утврдио да М. М. и Ж. Ј. „живе у истом селу на удаљености од 1 километра, не налазе се, нити су се раније налазили у било каквом брачном, ванбрачном или партнерском од-

ЗСНП се примењује као *lex specialis* за тему коју уређује, тј. примењује се као *lex specialis* на спречавање насиља у породици, у поступцима против учинилаца кривичних дела одређених тим законом, и на пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици и жртвама кривичних дела одређених тим законом. Тумачењем члана 5 ЗСНП може се закључити да се супсидијарно примењују КЗ, ЗКП, ЗПП, ПЗ и ЗП. Недореченост и непрецизност бројних одредаба ЗСНП доводи у питање и могућност његове примене као *lex specialis-a* и могућност супсидијарне примене поменутих закона. Изрека „када би закони могли да говоре, прво би се пожалили на правнике“ одлично се уклапа у ову тему, под условом да су правници писали тај закон.

Скренућемо пажњу на неколико одредаба које могу да буду врло спорне са становишта њихове примене.

ЗСНП прописује да свако мора, без одлагања, да пријави полицији или јавном тужиоцу насиље у породици или непосредну опасност од њега. То је императивна норма, без санкције. Дужност да се насиље пријави постоји док оно траје или одмах по његовом престанку, али постоји дужност пријављивања и непосредне опасности од насиља када до насиља није дошло или када прети непосредна опасност од његовог понављања. Такође, свако лице које има сазнања о извршеном кривичном делу одређеном тим законом (више од 17 кривичних дела предвиђених КЗ) дужно је да то пријави полицији или јавном тужиоцу. Међутим, непоступање према тим нормама не производи последице за физичка лица.

ЗСНП уводи нови разлог за довођење, тј. полиција може довести лице које је могући учинилац насиља у породици и задржати га у надлежној организационој јединици полиције ради вођења поступка. Поставља се питање шта значи законски термин „могући учинилац насиља у породици“ и да ли се на тај начин у наше законодавство уводи превентивно довођење и задржавање.³³ Ако узмемо у обзир да,

носу, а што је основни предуслов сходно члану 3 став 3 ЗСНП, за примену овог закона“.

³³ Тако, ако извршимо увид у Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, *Службени гласник РС*, бр. 42/02, 27/03, 39/03, 60/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11, 32/13, 94/16, видећемо да је у једном тренутку додати члан 156, који се односио на превентивно довођење и задржавање, био кратког века (*Службени гласник РС*, бр. 39/2003), јер је већ наредне године брисан (*Службени гласник РС*, бр. 58/04). Гласио је: „Ради прикупљања обавештења и доказа о организованом криминалу, овлашћено службено лице Службе може, и без наредбе суда, да принудно доведе и у просторијама Службе да превентивно задржи лице које може да пружи та обавештења или укаже на доказе. Превентивно задржавање може да траје најдуже 24 часа. О разлогу за превентивно задржавање, праву на обавештавање породице и других лица, као и праву на адвоката, овлашћено

у контексту дефиниције насиља у породици, свако лице може бити „могући учинилац насиља у породици“, полицији се даје овлашћење да превентивно доведе свако лице за које постоји индиција да може учинити насиље у породици, што се односи на сваког члана породице за којег се дође до сазнања да може учинити насиље.³⁴ Могући учинилац насиља у породици је шири појам од учиниоца насиља у породици. То је лице од којег прети опасност да први пут може учинити насиље, али и оно које је већ учинило насиље а постоји опасност да понови насиље у породици. Могући учинилац се може задржати за време вођења поступка, а најдуже до осам часова, па се поставља питање да ли се то задржавање може сматрати лишењем слободе, што повлачи за собом гарантовање свих права која се иначе гарантују лицу лишеном слободе.³⁵ Јасно је да је законодавац имао велики проблем да дефинише начине обезбеђења могућег учиниоца за време вођења поступка по ЗСНП. Поставља се питање како ограничити слободу кретања лица за које не постоји сумња да је учинило казнено дело већ се задржава из превентивних разлога за време процене ризика од насиља у породици. ЕСЈП у својим пресудама из 2013. године истиче да довођење лица у полицијску станицу против његове воље и задржавање представља лишење слободе, чак и уколико је трајало релативно кратко и уколико није стављен у ћелију, односно није физички ограничен у кретању и нису му стављене лисице.³⁶ *Упутство о поступању према доведеним и задржаним лицима*³⁷ у члану 13 предвиђа да се „довођење по правилу, врши службеним возилом полиције“ и да се „приликом транспорта лице везује средствима за везивање“. У члану 64 ЗП прописана су полицијска овлашћења, а задржавање је једно од њих. Такође, предвиђено је „да се доношење решења о задржавању и поступање по жалби на донето решење врше у складу са законом на основу којег је задржавање одређено“ (члан 86 ЗП), а у ЗСНП није прописана процедура задржавања.

службено лице Службе дужно је да обавести превентивно задржано лице одмах по привођењу у службене просторије.“

³⁴ Драгана Коларић, „Реформа кривичног материјалног законодавства РС и Поглавље 23 (на раскршћу између националног идентитета и европских интеграција)“, *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (ур. Станко Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017, 48.

³⁵ Вид. чл. 27 и 29 Устава Републике Србије, *Сл. гласник РС*, бр. 98/2006.

³⁶ Вид. *Предмет Остендорф против Немачке*, Апликација бр. 15598/08, одлука од 7. јуна 2013; *Предмет М. А. против Кипра*, Апликација бр. 41872/10, одлука од 23. јула 2013.

³⁷ Министарство унутрашњих послова Републике Србије, 01 број 7989/12–10 од 10. децембра 2012. године, Београд.

ЗСНП предвиђа да током поступка у надлежној организационој јединици полиције могући учинилац мора да се поучи и да му се омогуће контакт и коришћење услуга браниоца и правне помоћи у складу са Уставом и законима Републике Србије. Поставља се питање која је улога браниоца када полиција ни други државни органи (јавно тужилаштво, суд) не воде казни поступак против могућег учиниоца насиља у породици, тј. није јасно у каквом поступку бранилац заступа могућег учиниоца насиља у породици. Полиција може донети наређење, али оно представља само полицијско овлашћење на које не постоји право жалбе. Да би разјаснили ову правну ситуацију, применићемо члан 5 ЗСНП, којим је прописано да ће се применити КЗ, ЗКП, ЗПП, ПЗ и ЗП ако овим законом није другачије одређено. У ЗКП је предвиђен термин „бранилац“ и члановима 71–81 прописана је његова улога у кривичном поступку. При томе је прописано да бранилац може бити само адвокат, а у поступку за кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година адвоката може да замени адвокатски приправник. *Законом о прекршајима* предвиђено је да окривљени има право да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере. Суд је дужан да приликом првог саслушања окривљеног поучи о праву на браниоца. Окривљени може узети за браниоца адвоката, а њега може, у складу са законом, заменити адвокатски приправник. Међутим, наређење се може изрећи могућем учиниоцу насиља у породици који је доведен, али само у случају ако надлежни полицијски службеник након процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици. То лице нема статус осумњиченог (окривљеног) за кривично дело, односно окривљеног за прекршај, тако да сходну примену тих закона не можемо применити у таквим случајевима. У ЗП је предвиђено да задржано лице има право на правну помоћ браниоца, при чему полицијски службеник мора да одложи сва даља поступања до доласка браниоца, и то најдуже за два часа од када је лицу пружена могућност да обавести браниоца (чл. 87). Међутим, ту се поставља питање његове улоге када у ЗСНП није предвиђена могућност доношења решења, евентуалног улагања и поступања по жалби на донето решење. КЗ је материјални закон, тако да се његове одредбе не могу примењивати ради разјашњења те правне ситуације, а ЗПП не користи термин бранилац већ пуномоћник. Имајући у виду да се у члану 20, став 6 ЗСНП прописује примена закона којим се уређује парнични поступак на поступак продужења хитних мера, адекватан законски термин би био пуномоћник.

Ако после процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник доноси наређење којим изриче хитне мере учиниоцу који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције. Хитне мере су: мера при-

временог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира са жртвом насиља и прилази јој. У току првих шест месеци примене закона, полиција је изрекла 11.533 хитне мере могућим учиниоцима насиља у породици (у јуну 1.721, у јулу 2.183, у августу 2.219, у септембру 1.724, у октобру 1.802, у новембру 1.884), и то 7.798 мера привремене забране учиниоцу да контактира са жртвом и прилази јој и 3.735 мера привременог удаљења учиниоца из стана. Суд је донео решење о продужењу хитних мера у 6.794 случаја (87% – јер је у великом броју случајева продужио обе хитне мере изречене истом учиниоцу).³⁸ Занимљиво је да мера привременог удаљења учиниоца из стана није изрицана самостално већ увек са мером привремене забране учиниоцу да контактира са жртвом и прилази јој. У овом кратком периоду примене закона, према 783 лица су изречене хитне мере два или више пута, па њих можемо означити као повратнике у изрицању хитних мера. Поднета су и 772 захтева за покретање прекршајног поступка због кршења хитних мера, односно због чињења прекршаја из члана 36, став 1 ЗСНП. Укупно су осуђена 624 лица, и то 586 казном затвора³⁹, 34 новчаном казном и четири опоменом, иако могућност изрицања опомене законом није предвиђена за овај прекршај, а 32 особе су ослобођене прекршајне одговорности. У 116 предмета није донета пресуда, тј. прекршајни поступци су и даље у току. Подносилац захтева (МУП) уложио је укупно 14 жалби на првостепене пресуде. Нису евидентирани прекршаји из члана 36, став 2 истог закона.⁴⁰

Поставља се питање коме се, према одредбама ЗСНП, изричу хитне мере. Да ли се наређење односи на могућег учиниоца или учиниоца? Наиме, чланом 17 ЗСНП је прописано ако после процене ризика установи непосредну опасност од насиља у породици, надлежни полицијски службеник доноси наређење којим изриче хитну меру

³⁸ Подаци Министарства унутрашњих послова Републике Србије добијени по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја, допис број 037–50/17 од 14. децембра 2017. Напомена: МУП није водио евиденције о продуженим хитним мерама за месец јун 2017. године па смо на њихов податак од 5.620 продужених хитних мера за период јул–новембар додали још 1.174 хитне мере које су продужене у јуну 2017. године (податак за јун добијен од Републичког јавног тужилаштва, ПИ. бр. 43/17 од 28. јула 2017. године).

³⁹ У првих шест месеци примене ЗСНП укупно је осуђено 586 лица на 13.863 дана затвора због чињења прекршаја из члана 36, став 1, што је у просеку 23,6 дана затвора по окривљеном. Казна затвора до 20 дана изречена је у 332 пресуде, од 21 до 40 дана у 176 пресуда, а од 41 до 60 дана у 78 пресуда. Занимљиво је да је Прекршајни суд у Београду у два предмета окривљенима изрекао највеће законом предвиђене јединствене казне затвора у трајању од 90 дана (60+30) због стицаја са прекршајем из члана 9, став 1 ЗОЈРМ (пресуда Прн. 39/17 од 25. новембра 2017. и пресуда Прн 738/17 од 28. јула 2017. године).

⁴⁰ Подаци МУП-а Р. Србије, допис број 037–50/17 од 14. децембра 2017. године.

„учиниоцу“ који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције, а чланом 15 истог закона да се хитне мере за спречавање насиља у породици могу изрећи „могућем учиниоцу“. Дакле, довођење, задржавање и процена ризика односе се на „могућег учиниоца“ насиља у породици, а хитне мере се изричу „учиниоцу“. Због чега се у тим одредбама закона изгубио термин „могући учинилац“, а појављује се термин „учинилац“. Ако анализирамо одредбе ЗСНП закључићемо да, у поступку спречавања насиља у породици, лице које има статус „могућег учиниоца“ (чл. 14–16 ЗСНП) може прећи у фазу „учиниоца“ (чл. 17 ЗСНП) само уколико је доведено и ако се након процене ризика установи непосредна опасност од насиља у породици.⁴¹ Ако се процени да опасност од насиља у породици није непосредна, „могући учинилац“ не прелази у фазу „учинилац“. Треба имати у виду да појам „учинилац“ из овог закона не подразумева оно што је традиционално садржано у појму „учинилац“ у КЗ. Наиме, у КЗ се под изразом учинилац подразумевају извршилац, саизвршилац, подстрекач и помагач кривичног дела. Остаје да, на овом месту, закључимо да је законодавац предвидео четири фазе у статусу лица које је пријављено или препознато као „могући учинилац“ насиља у породици. Наиме, у ЗСНП се, осим термина „могући учинилац“ и „учинилац“, користе и појмови „лице коме је хитна мера изречена“ и „лице коме је хитна мера продужена“.

Задатак полиције, јавног тужилаштва и суда је да спрече насиље у будућности, а не да санкционишу могућег учиниоца за нешто што је урадио у прошлости. Међутим, изгледа да у пракси изрицање хитних мера представља један вид санкционисања који треба да замени кривичноправне мере. На то нам указују и поменути статистички подаци за првих шест месеца примене закона. У неким случајевима, јавно тужилаштво када одбаци кривичну пријаву за насиље у породици, обавештава полицију о томе и наводи да су према осумњиченом примењене хитне мере којих се он придржавао, па испада да одбачај кривичне пријаве следи као један вид награде. Тако, лицу З. М., по пријави таста Р. П. за насиље у породици, донето је наређење којим су изречене обе хитне мере. Он је поднео и кривичну пријаву против свог зета за кривично дело из члана 194, став 1 КЗ, у којој је навео да га је у заједничкој породичној кући зет З. М. обема рукама давио у пределу врата, а затим му песницама задао неколико удараца у пределу очију. У извештају лекара Здравственог центра констатоване су лаке телесне повреде у виду „црвенила обе коњуктиве“. Надлежни јавни тужилац је дао предлог за продужење хитних мера. Суд је предлог одбио као неоснован зато што није утврдио непосредну опасност од насиља у породици

⁴¹ Вид. ЗСНП, члан 3, став 2.

(???)⁴² Уложена је жалба, али је одбијена као неоснована. Кривична пријава је такође одбачена. Окружно јавно тужилаштво је сматрало да у радњама осумњиченог нема обележја кривичног дела за које се гони по службеној дужности, при чему се напомиње да се хитних мера придржавао, а у току поступка је утврђено да су односи између осумњиченог и оштећеног нормализовани.⁴³

Након доношења наређења којим се изричу хитне мере, надлежни заменик јавног тужиоца подноси предлог да се хитна мера продужи основном суду на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште жртве, а о предлогу одлучује судија појединац. Да ли се судија држи изјашњења које је могући учинилац дао у надлежној организационој јединици полиције или је дужан да, пре одлуке, „лицу коме је хитна мера изречена“ пружи прилику да се изјасни о тврдњама основног јавног тужиоца?⁴⁴ Сматрамо да је то законом дефинисано јер лице за које је предложено продужење хитних мера више нема статус „могућег учиниоца“ већ „лица коме је хитна мера изречена“. Међутим, поставља се питање када и како, узимајући у обзир да се судско решење о предлогу јавног тужиоца доноси у року од 24 часа од пријема предлога да се хитна мера продужи. При томе, у ЗСНП је прописано да се поменуто решење доноси без одржавања рочишта и да је оно извршно одмах, пре правноснажности. Судска пракса нам показује супротно, тј. поступајуће судије таквом лицу не пружају прилику да се изјасни пред судом пре доношења решења о продужењу хитних мера. Судови ту одредбу закона тумаче на начин да су приликом доношења одлуке у обавези само да узму у обзир оцену изјашњења могућег учиниоца датог надлежном полицијском службенику и да му неће пружати прилику да се изјасни пред судом. Јер на који начин би судија појединац који добије предмет а нема заказаног рочишта омогућио лицу коме је хитна мера изречена да се изјасни о предлогу јавног тужиоца за продужење хитних мера (на који начин би га обавестио и евентуално његовог браниоца о временском термину када се одлучује о предлогу)?

Проблем представља и достављање решења о продужењу хитних мера. У ЗСНП је предвиђено да наређење садржи обавезу лица коме је изречена хитна мера да се по њеном истеку јави полицијском

⁴² Решење Основног суда у Ваљеву НП. бр. 1/17 од 7. јуна 2017. године.

⁴³ Основно јавно тужилаштво Ваљево, Кт. бр. 558/17 од 29. јуна 2017. године.

⁴⁴ У образложењу Предлога закона о спречавању насиља у породици, које је усвојила Влада Републике Србије и проследила уз Предлог закона Народној скупштини Републике Србије стоји да је судија у обавези да могућем учиниоцу да могућност да се изјасни (15. седница Владе РС, 27. октобар 2016). Вид. Поглавље III: Објашњење основних правних института и појединачних решења, 11. http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_pregled.php?id=277648, 15. август 2017.

службенику који је изрекао. Најчешће ће то бити једини начин да се уручи судско решење којим су хитне мере продужене. Ако могућем учиниоцу буде изречена мера привременог удаљења учиниоца из стана, поставља се питање на коју адресу ће му се доставити судско решење ако он не поступи по наређењу полиције и не јави се надлежном полицијском службенику по истеку хитних мера. У ЗСНП није предвиђена санкција уколико се лице коме је хитна мера изречена не јави надлежном полицијском службенику по истеку хитних мера. Решење за тај проблем би било да је чланом 36 ЗСНП прописан прекршај кршење наређења које је полиција изрекла јер тада би и таква радња била прекршај. Међутим, законодавац је као прекршај прописао само кршење хитних мера које су донете, односно продужене. Хитне мере се изричу наређењем, а учинилац одговара само ако прекрши хитну меру а не и наређење којим је донета. Такође, можемо да замислимо ситуацију у којој лице коме је хитна мера изречена напусти место боравишта по пријему наређења, па се врати у стан из којег је привремено исељен након 15 дана. Законодавац истиче да жалба не задржава извршење решења основног суда. Али, када му се уручи решење, могући учинилац и даље има право на жалбу тако да оно није правноснажно. Посебно се поставља питање да ли лице може да се нађе у прекршају прописаном чланом 36 ЗСНП ако су му хитне мере решењем суда продужене, а решење му није уручено. Судска пракса нам даје различите одговоре. Тако, Прекршајни суд у Нишу у више предмета пресуђује да је лице одговорно за то што је прекршило хитну меру која је продужена иако решење суда којим су хитне мере продужене претходно (пре кршења мере) није уручено окривљеном⁴⁵, док Прекршајни суд у Новом Саду, после уложене жалбе браниоца окривљеног и од Прекршајног апелационог суда и укидања првостепене пресуде којом је окривљени оглашен кривим и кажњен затвором у трајању од 30 дана, у поновном поступку доноси ослобађајућу пресуду јер окривљеном пре кршења хитне мере, која је продужена, није уручено решење Основног суда у Новом Саду којим се продужавају хитне мере.⁴⁶ Занимљива је и пресуда Прекршајног суда у Нишу којом, на казну затвора у трајању од 30 дана коју ће издржати одмах пре правноснажности пресуде, осуђује окривљеног за члан 36, став 1 ЗСНП „што је прекршио хитну меру која му је изречена од стране Полицијске управе у Нишу под бројем ЗНП-32/17 од 10.6.2017. године, по којој је требао да се јави полицијском службенику који је исту изрекао дана 12.6.2017. године у 5.00 часова а није се јавио, што је утврђено дана 18.6.2017 од

⁴⁵ Прекршајни суд у Нишу, При. бр. 11–37/17 од 10. августа 2017. године, При. бр. 17–19/17 од 10. јула 2017. године, При. бр. 46/17 од 27. септембра 2017. године.

⁴⁶ Прекршајни суд у Новом Саду, Пр. 9246/17 од 10. августа 2017. године.

стране Полицијске управе у Нишу⁴⁷. Суд га је учинио одговорним зато што се није јавио полицијском службенику који је изрекао хитну меру, чиме је прекршио полицијско наређење, а не због кршења хитне мере која је продужена (???)

На крају овог разматрања поставља се питање да ли виши суд два пута одлучује (у случају жалбе тужиоца и у случају жалбе могућег учиниоца) када се, на пример, решење суда којим је одбијен захтев јавног тужиоца да се продужи једна хитна мера а друга се продужи на још 30 дана могућем учиниоцу достави тек након неколико дана а основни суд је дужан да жалбу у року од 12 часова од њеног пријема са списима предмета проследи вишем суду који је у року од три дана дужан да донесе другостепену одлуку.

Одредба по којој је лице коме је изречена хитна мера дужно да се по њеном истеку јави полицијском службенику који је изрекао најчешће неће бити остварљива у пракси (надлежни полицијски службеник је одсутан због годишњег одмора, боловања, налази се на недељном одмору или је завршио радну смену у тренутку истека хитних мера). Једино прихватљиво решење је да се то лице по истеку хитне мере јави у дежурну службу организационе јединице полиције у којој је хитна мера изречена (дежурна служба ради непрекидно 24 часа), при чему ће се евидентирати његово јављање, биће му уручено решење суда ако буде донето, односно дежурни полицијски службеник може по потреби да обавести надлежног полицијског службеника да се то лице јавило и да добије потребне инструкције о даљем поступању према њему.

Постављало се питање да ли треба донети наређење којим се изричу хитне мере када је лице учинило кривично дело насиља у породици па постоје разлози за полицијско хапшење, односно задржавање према одредбама ЗКП. Мишљења су опречна. Углавном се истиче да је ЗСНП *lex specialis* за спречавање насиља у породици. Самим тим, кад се поступа у случајевима насиља у породици, ако процена ризика указује на постојање непосредне опасности од насиља у будућности, учиниоцу се морају изрећи хитне мере. Након тога, осумњичени се може ухапсити за дело за које постоји сумња да га је учинио у прошлости. Примена одредаба ЗСНП не представља проблем за примену одредаба ЗКП. Тако су лицу Б. Ј. изречене обе хитне мере након што је учинио физичко насиље над својом бабом – жртвом насиља у породици. Потом је ухапшен и задржан до 48 часова према одредбама ЗКП јер су постојали разлози за одређивање притвора. Исти судија основног суда донео је решење о продужењу хитних мера и решење о одређивању притвора до 30 да-

⁴⁷ Прекршајни суд у Нишу, При. бр. 08–10821/17 од 18. јуна 2017. године.

на.⁴⁸ У другом случају, лицу З. П. су изречене обе хитне мере након што је пријављен да је учинио кривично дело из члана 194, став 1 КЗ тако што је у више наврата својој супрузи претио убиством. Затим је ухапшен и задржан до 48 часова према одредбама ЗКП јер су постојали разлози за одређивање притвора. Судија основног суда је донео решење о продужењу хитних мера, а други судија истог суда решење о одређивању притвора до 30 дана због постојања разлога из члана 211, став 1, тачка 2 ЗКП.⁴⁹ У трећем случају, лицу Б. М. су изречене обе хитне мере након што је пријављен да је учинио кривично дело из члана 194, став 2 у вези са ставом 1 КЗ тако што је у алкохолисаном стању својој невенчаној супрузи нанео више удараца у пределу главе и тела наневши јој вишеструке повреде, а такође јој је претио убиством. Потом је ухапшен и задржан до 48 часова према одредбама ЗКП јер су постојали разлози за одређивање притвора. Судија основног суда је донео решење о продужењу хитних мера, а други судија истог суда решење о одређивању притвора до 30 дана због постојања разлога из члана 211, став 1, тач. 2, 3 и 4 ЗКП.⁵⁰

Да ли је пракса добро избрнула те одредбе? Да ли треба додати наређење којим се изричу хитне мере када је лице учинило кривично дело насиља у породици па постоје разлози за поступање према одредбама ЗКП? Навешћемо један пример из праксе који ће нас нагнати на размишљање и који, такође, показује да нису адекватно примењени закони који су пружали заштиту од насиља у породици и пре ЗСНП. Дана 11. септембра 2017. године С. Ђ. је поднела кривичну пријаву против свог бившег ванбрачног супруга А. Ђ. због основа сумње да је учинио кривично дело из члана 180 КЗ према заједничком сину, при чему је навела да је 10. септембра 2017. године њихов заједнички син (стар 3 године) боравио код оца, а да јој се дете пожалило када га је преузела да су он и отац спавали заједно голи у кревету, да га је „тата мазио у пределу задњице и да је он тату мазио у пределу полног органа“, односно да „му је тата стављао прст у анусну регију“. У извештају лекара специјалисте нису констатоване повреде у пределу гениталија и анусне регије детета. Након процене ризика, којом је, између осталог, утврђено да се против А. Ђ. води кривични поступак због насиља у породици према С. Ђ., из-

⁴⁸ Решење о продужењу хитних мера, Основни суд у Убу, Нп. бр. 35/17 од 6. августа 2017. године и Решење о одређивању притвора, Основни суд у Убу, Нп. бр. 36/17 од 6. августа 2017. године.

⁴⁹ Решење о продужавању хитних мера, Основни суд у Ваљеву, Нп. бр. 87/17 од 8. септембра 2017. године и Решење о одређивању притвора, Основни суд у Ваљеву, К. бр. 412/17 од 8. септембра 2017. године.

⁵⁰ Решење о продужавању хитних мера, Основни суд у Ваљеву, Нп. бр. 52/17 од 22. јула 2017. године и Решење о одређивању притвора, Основни суд у Ваљеву, К. бр. 344/17 од 22. јула 2017. године.

речене су хитне мере привремене забране да контактира са жртвом насиља и прилази јој (жртва дете), на основу одредаба ЗСНП, а затим је ухапшен и задржан на основу одредаба ЗКП. Основни суд је одбио предлог Основног јавног тужилаштва да се продуже хитне мере јер је био мишљења да у списима предмета нема доказа да постоји непосредна опасност од насиља у породици.⁵¹ Одбијена је као неоснована жалба надлежног јавног тужиоца, а решење основног суда је потврђено.⁵² Судија за претходни поступак је због разлога из члана 211, став 1, тач. 2 и 4 ЗКП одредио притвор осумњиченом А. Ђ.⁵³, али је по жалби браниоца веће вишег суда преиначило првостепено решење и осумњиченом укинуло притвор.⁵⁴

Овај део ћемо закључити још једном дилемом. Да ли да применимо Богишићеву изреку „*што се грбо роди ни вријеме га не исправи*“ или да се, нешто блаже, осврнемо на Паулуса, истакнутог римског правника, који је рекао да је „*пракса најбољи тумач закона*“ те да законодавцу дамо шансу да применом норми дође до решења евентуалних недоумица.

3. ПРВИ ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Један од ефеката примене *Закона о спречавању насиља у породици* требало би да буде превенција – смањење броја кривичних дела насиља у породици. Да ли је тако? Анализираћемо податке МУП-а. Ако посматрамо број поднетих кривичних пријава за насиље у породици у периоду јун–новембар за последњих 10 година, запазићемо раст од преко 140%. Тако су 2008. поднете 1.623 кривичне пријаве, 2009. – 1.887, 2010. – 1.882, 2011. – 1.716, 2012. – 1.955, 2013. – 1.926, 2014. – 1.910, 2015. – 3.061, 2016. – 3.301, а 2017. године рекордне 3.963 кривичне пријаве за члан 194 КЗ.⁵⁵ Шта нам ти подаци говоре? Да ли је дошло до ескалације насиља у породици од првог дана примене новог закона? Да ли су жртве оснажене, више верују државним органима па се чешће одлучују да пријаве насиље, да ли је тамна бројка мања, да ли полиција и јавно тужилаштво мењају политику подношења кривичних пријава, односно да ли се оно што је некада

⁵¹ Решење о одбијању предлога за продужавање хитних мера, Основни суд у Ваљеву, Нп. бр. 89/17 од 12. септембра 2017. године.

⁵² Решење Вишег суда у Ваљеву, НПЖ. бр. 24/17 од 19. септембра 2017. године.

⁵³ Решење Вишег суда у Ваљеву, Кпп. бр. 24/17 од 12. септембра 2017. године.

⁵⁴ Решење Вишег суда у Ваљеву, Кв. бр. 155/17 од 15. септембра 2017. године.

⁵⁵ Подаци МУП-а Р. Србије, допис број 037–50/17 од 14. децембра 2017. године.

био догађај сада третира као кривично дело? Број правоснажних пресуда за насиље у породици у наредном периоду пружиће одговор на та питања. Током 2015. и 2016. године уочен је тренд раста броја кривичних пријава (5.040/7.244), оптужби (1.837/2.533), али и броја одбачаја кривичних пријава (3.148/4.663).⁵⁶ Ако је веровати невладиним организацијама које се баве подршком жртвама насиља у породици, које наводе да су у Србији 2016. године 33 жене и четворо деце лишени живота у породичном насиљу, а до половине децембра 2017. године 29 жена и двоје деце, можемо закључити да се најтеже последице насиља у породици нису смањиле од почетка примене ЗСНП.⁵⁷

Једна од новина коју тај закон доноси јесте вођење јединствене евиденције за све пријављене догађаје насиља у породици. У ЗСНП је прописана евиденција података о случајевима насиља у породици коју воде полицијске управе, јавна тужилаштва, центри за социјални рад и судови. Појединачне евиденције тих државних органа и установа треба да се воде у електронском облику и чине Централну евиденцију о случајевима насиља у породици, коју води Републичко јавно тужилаштво (РЈТ). Међутим, те евиденције у пракси нису установљене ни шест месеци након почетка примене ЗСНП. У обавештењу РЈТ ПИ. бр. 43/17 од 28. јула 2017. године, поводом захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја, наведено је да није успостављена Централна евиденција по ЗСНП, тако да РЈТ поседује само одређене податке који се односе на поступање јавног тужилаштва, а не и оне који се односе на поступање полиције, центара за социјални рад и судова.

У ЗСНП су прописане казнене одредбе, при чему је за лице за које се утврди да је прекршио хитну меру која му је изречена или продужена предвиђена казна лишења слободе, односно казна затвора до 60 дана. Међутим, први месеци примене ЗСНП нам показују да прекршајни судови прибегавају изрицању и новчаних казни (око 5% осуђујућих пресуда). Наиме, примењује се члан 43, став 1, тачка 2 *Закона о прекршајима* којим је предвиђено да, ако се приликом одмеравања казне утврди да прекршајем нису проузроковане теже последице, а постоје олакшавајуће околности које указују на то да се и блажом казном може постићи сврха кажњавања, прописана казна се може ублажити, па се применом тих законских одредаба уместо казне затвора, као једине предвиђене за прекршај, може изрећи новчана казна или рад у јавном интересу, али не испод најмање законске мере те врсте казне.⁵⁸

⁵⁶ Републички завод за статистику, <http://www.stat.gov.rs/WebSite/Public/PageView.aspx?pKey=146>, 27. децембар 2017.

⁵⁷ N1, „У 2017. у породичном насиљу страдало 29 жена и двоје деце“, 14. децембар 2017, <http://rs.n1info.com/a349284/Vesti/Vesti/U-2017.-u-porodicnom-nasilju-stradalo-29-zena-i-dvoje-dece.html>, 14. децембар 2017.

⁵⁸ Вид. Пресуду Прекршајног апелационог суда у Београду 2 Пржн. бр. 3/17 од 27. јуна 2017, којом је изречена новчана казна од 10.000 динара, донета по жалби

4. ЗАКЉУЧАК

Прво логично питање које нам се намеће јесте да ли је било могуће све одредбе о заштити од насиља у породици концентрисати у једном закону. Резултати многобројних истраживања указују на то да наш правни систем није на најбољи начин, са строгим научним резонам и објективним приступом, одговорио предмету доктринарне анализе, а то је проблем насиља у породици.⁵⁹ Држава изменом постојећих и доношењем нових прописа покушава да нађе одговарајући „рецепт“ за сузбијање те изузетно штетне друштвене појаве, међутим, као што смо видели на основу резултата истраживања наше судске праксе, то не даје одговарајуће резултате у спречавању и сузбијању насиља у породици.

Оправдано, према нашем мишљењу, у центру критичког преиспитивања је и судска казнена политика када је у питању кривично дело насиље у породици.⁶⁰ Добијени резултати истраживања потврђују чињеницу да је одбачај кривичних пријава применом опортунитета све учесталији начин на који јавно тужилаштво решава предмете (у периоду 2015–2016. година укупно 1.140 случајева)⁶¹, а условна осуда је постала доминантан вид санкције за кривично дело насиље у породици – две трећине чини условна осуда.⁶² Када су у питању изречене кривичне санкције за кривично дело насиље у породици, судови у нашој земљи су, у периоду 2007–2014. година, осим 8.182 условне осуде, изrekli 3.110 казни лишења слободе. Од тога највише краткотрајних казни затвора до шест месеци – 1.996 или 64% од укупног броја казни затвора.⁶³ Тренд раста броја условних осуда настао се и 2015. године када је било укупно 1.193, а 2016. године рекордна 1.301 осуда.⁶⁴

ПУ Ваљево на пресуду Прекршајног суда у Ваљево 2. Прн. бр. 2/17 од 15. јуна 2017, којом је изречена опомена. Вид. и Пресуду Прекршајног суда у Ваљево 8. Прн. бр. 5/17 од 6. јула 2017. године, којом је изречена новчана казна од 20.000 динара.

⁵⁹ С. Марковић (2015а), 208.

⁶⁰ Драгана Коларић, Саша Марковић, „Role of criminal law of Serbia in prevention of family violence“, *Early Intervention in Special Education and Rehabilitation* (ур. С. Николић, Р. Никић, В. Иланковић), Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Суботица 2016, 640.

⁶¹ Републички завод за статистику, <http://www.stat.gov.rs/WebSite/Public/PageView.aspx?pKey=146>, 27. децембар 2017.

⁶² С. Марковић (2015а), 208.

⁶³ Саша Марковић, „Насиље у породици у судској пракси Републике Србије и Европског суда за људска права“, *Европске интеграције и кривично материјално законодавство Републике Србије*, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2016, 178.

⁶⁴ Подаци Републичког завода за статистику, <http://www.stat.gov.rs/WebSite/Public/PageView.aspx?pKey=146>, 20. децембар 2017.

Одговор извршне и законодавне власти на такве резултате казнене политике јесте доношење новог закона који за циљ треба да има превенцију – спречавање насиља у породици. Али број казни затвора изречених за првих шест месеци примене ЗСНП због кршења „превентивних“ хитних мера које су изречене или продужене при чему се осуђујућа пресуда извршава и пре њене правноснажности показује да је циљ закона и репресија – кажњавање „могућег учиниоца“ насиља у породици.⁶⁵ Сматрамо да увођење, први пут, у наш правни систем термина „могући учинилац“ нема неко посебно оправдање јер је ноторна чињеница да је сваки човек, у теоријском смислу, увек *могући учинилац* казног дела. Такође, неприхватљиво је термин „*непосредне опасности*“ дефинисати помоћу, исто тако, непознатог појма „могући учинилац“. Генерални концепт ЗСНП – коришћење репресивног деловања полиције (довођење и задржавање грађана), у стриктно *превентивне сврхе* је дискутабилан. Породични односи представљају, због своје природе, породичну и личну интиму. Мешање у интиму појединца и породице било које, па и законско, мора бити сведено на нужност, а и тада треба да буде такве природе и толиког обима да чува природу и стабилност брака и породице.⁶⁶

У члану 8, став 2 ЕКЈП постављени су стандарди у погледу мешања државе у интиму појединца и породице. Чињеница је да Акциони план за Поглавље 23, ради хармонизације прописа са европским стандардима, истиче обавезу спречавања родно заснованог насиља, заштиту жена од насиља у партнерским односима и у породици. ЕСЈП у низу својих пресуда⁶⁷ разрађује концепт *due diligence* који подразумева обавезу државе да пружи заштиту од насиља у породици, поготово ако је имала пропусте или је насиље толерисала. Али да ли штитећи једну групу људских права занемарујемо друга? Истина је да свака грешка у поступању може да изазове трагичне последице за жртву⁶⁸, али и кршење људских права могућег

⁶⁵ Поређења ради истичемо да је 2015. године према 483 лица изречена казна лишења слободе у кривичном поступку за насиље у породици, док је у периоду јун–новембар 2017. године према 586 лица изречена казна затвора у прекршајном поступку због кршења „превентивних“ хитних мера које су изречене или продужене.

⁶⁶ Саша Марковић, „Улога полиције у сузбијању насиља у породици у прекршајном поступку“, *НБП – Журнал за криминалистику и право* 2/2015б, 214.

⁶⁷ Вид. *Предмет Опуз против Турске*, Апликација бр. 33401/02, одлука од 9. јуна 2009; *Предмет Томашић против Хрватске*, Апликација бр. 46598/06, одлука од 25. јануара 2009.

⁶⁸ „Крајем августа 2017. године, у породичној кући у Врњачкој Бањи, син је вишеструким убодима ножем у груди лишио живота свога оца. Нарушени породични односи између сина и оца су трајали дужи период и пријављивани су надлежним органима, а дан пре убиства отац је пријавио сина због насиља. Надлежни полицијски службеник је након извршене процене ризика утврдио да нема непо-

учиниоца. Осим тога, полицијски службеник разматра и могућност постојања сопствене одговорности ако не изрекне хитне мере⁶⁹ или ако лице коме су хитне мере изречене, односно продужене не приведе у прекршајни суд када постоји сумња да је учинио прекршај – без обзира на сагласност жртве за комуникацију. Да ли је подношљив притисак под којим раде надлежни државни органи са циљем да „спречавају“ насиље породици? Да ли ће такав вид тензије утицати на број изречених хитних мера? Статистика већ указује на то да надлежни полицијски службеници у великом броју случајева прибегавају изрицању хитних мера.

ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES)

- Bayardet, A., „Les mots de la violence“, *Hypothèses* 1/2013.
- Dorvil, H., „Ouvrage recense: Jean-Claude Chesnais, Histoire de la violence, Paris Édition Robert Laffont, Collection Les hommes et l’histoire“, *Nouvelles pratiques sociales* 1/1988.
- Драшкић, М., „Насиље у породици – прва пресуда Врховног суда Србије“, *Анали Правног факултета у Београду* 2/2008. (Draškić, M., „Nasilje u porodici – prva presuda Vrhovnog suda Srbije“, *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu* 2/2008)
- Игњатовић, Ђ., *Криминологија*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2010. (Ignjatović, Đ., *Kriminologija*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2010)
- Коларић, Д., „Реформа кривичног материјалног законодавства РС и Поглавље 23 (на раскршћу између националног идентитета и

средне опасности од насиља у породици тако да није изрекао хитне мере.“ Саша Марковић, „Нови закон о спречавању насиља у породици и заштита права на живот“, *Правни живот: часопис за правну теорију и праксу* 9/2017, 264.

⁶⁹ Дана 16. децембра 2017. године надлежни полицијски службеник је привремено удаљен са посла због сумње да је учинио тешку повреду службене дужности из члана 207 Закона о полицији (решење МУП-а бр. 112–1148/17). Претходно, 1. децембра 2017. године, супруга је полицији пријавила супруга за насиље у породици, при чему надлежни полицијски службеник није изрекао хитне мере. Центар за социјални рад Пожаревац је, након добијања процене ризика надлежног полицијског службеника, обишао ту породицу и 14. децембра 2017. године упутио допис Полицијској управи Пожаревац у коме се наводи да сматрају да у тој породици постоји висок ризик од насиља у породици. Надлежни полицијски службеник је у поновној процени ризика утврдио да не постоји ризик непосредне опасности од насиља у породици. Дана 15. децембра 2017. године, у породичној кући у Пожаревцу, супруг је вишеструким убодима лишио живота своју супругу, а затим управљајући путничким моторним возилом ударио у теретно возило које је долазило у сусрет и на месту несреће преминуо. Против надлежног полицијског службеника поднета је кривична пријава за несавестан рад у служби (чл. 361 КЗ).

- европских интеграција“), *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (С. Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017. (Kolarić, D., „Reforma krivičnog materijalnog zakonodavstva RS i Poglavlje 23 (na raskršću između nacionalnog identiteta i evropskih integracija)“, *Reformski procesi i Poglavlje 23 (godinu dana posle) – krivičnopravni aspekti* (S. Bejatović), Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Zlatibor 2017)
- Коларић, Д., Марковић, С., „Role of criminal law of Serbia in prevention of family violence“, *Early Intervention in Special Education and Rehabilitation* (ур. С. Николић, Р. Никић, В. Иланковић), Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Суботица 2016. (Kolarić, D., Marković, S., „Role of criminal law of Serbia in prevention of family violence“, *Early Intervention in Special Education and Rehabilitation* (ur. S. Nikolić, R. Nikić, V. Planković), Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Subotica 2016)
- Лазич, Р., Ненадић, С., „Јавно тужилаштво пред изазовима Закона о спречавању насиља у породици“, *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (ур. Станко Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017. (Lazić, R., Nenadić, S., „Javno tužilaštvo pred izazovima Zakona o sprečavanju nasilja u porodici“, *Reformski procesi i Poglavlje 23 (godinu dana posle) – krivičnopravni aspekti* (ur. Stanko Bejatović), Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Zlatibor 2017)
- Марковић, С., *Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2015. (Marković, S., *Uloga policije u otkrivanju i dokazivanju nasilja u porodici*, doktorska disertacija, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2015)
- Марковић, С., „Насиље у породици у судској пракси Републике Србије и Европског суда за људска права“, *Европске интеграције и кривично материјално законодавство Републике Србије*, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2016. (Marković, S., „Nasilje u porodici u sudskoj praksi Republike Srbije i Evropskog suda za ljudska prava“, *Evropske integracije i krivično materijalno zakonodavstvo Republike Srbije*, Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Zlatibor 2016)
- Марковић, С., „Улога полиције у сузбијању насиља у породици у прекршајном поступку“, *НБП – Журнал за криминалистику и право* 2/2015. (Marković S., *Uloga policije u suzbijanju nasilja u porodici u prekršajnom postupku*, *NBP – Žurnal za kriminalistiku i pravo* 2/2015)

- Марковић, С., „Нови закон о спречавању насиља у породици и заштити права на живот“, *Правни живот: часопис за правну теорију и праксу* 9/2017. (Marković, S., „Novi zakon o sprečavanju nasilja u porodici i zaštita prava na život“, *Pravni život: časopis za pravnu teoriju i praksu* 9/2017)
- Милисављевић, Б., „Преглед међународноправне регулативе у области спречавања насиља у породици“, *Насиље у Србији – узроци, облици, последице и друштвене реакције* (ур. Д. Коларић), I том, Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2014. (Milisavljević, B., „Pregled međunarodnopravne regulative u oblasti sprečavanja nasilja u porodici“, *Nasilje u Srbiji – uzroci, oblici, posledice i društvene reakcije* (ur. D. Kolarić), I том, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd 2014)
- Панов, С., „Насиље у породици – позитивно правни контрапунктови“, *Насиље у породици* (ур. С. Панов, М. Јањић Комар, М. Шкулић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2012. (Panov, S., „Nasilje u porodici – pozitivno pravni kontrapunktovi“, *Nasilje u porodici* (ur. S. Panov, M. Janjić Komar, M. Škulić), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012)
- Симеуновић Патић, Б., „О насиљу и теоријским приступима његовом објашњењу“, *Насиље у Србији – облици, чиниоци, контрола* (ур. Б. Симеуновић Патић), први део, Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2015. (Simeunović Patić, B., „O nasilju i teorijskim pristupima njegovom objašnjenju“, *Nasilje u Srbiji – oblici, činioci, kontrola* (ur. B. Simeunović Patić), prvi deo, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd 2015)
- Станко, Е., „Насиље“, *Енциклопедија друштвених наука* (ур. А. Купер, Џ. Купер), II том, Службени гласник, Београд 2009. (Stanko, E., „Nasilje“, *Enciklopedija društvenih nauka* (ur. A. Kuper, Dž. Kuper), II том, Službeni glasnik, Beograd 2009)
- Шкулић, М., „Реформа кривичног процесног законодавства Србије и Поглавље 23 (неопходност наставка рада на реформи или завршени процес реформе)“, *Реформски процеси и Поглавље 23 (годину дана после) – кривичноправни аспекти* (С. Бејатовић), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Златибор 2017. (Škulić, M., „Reforma krivičnog procesnog zakonodavstva Srbije i Poglavlje 23 (neophodnost nastavka rada na reformi ili završeni proces reforme)“, *Reformski procesi i Poglavlje 23 (godinu dana posle) – krivičnopravni aspekti* (S. Bejatović), Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu, Zlatibor 2017)
- Шкулић, М., „Кривично дело насиља у породици“, *Насиље у породици* (ур. С. Панов, М. Јањић Комар, М. Шкулић), Прав-

ни факултет Универзитета у Београду, Београд 2012. (Škulić, M., „Krivično delo nasilja u porodici“, *Nasilje u porodici* (ur. S. Panov, M. Janjić Komar, M. Škulić), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012)

Dragana Kolarić, PhD

Full Professor

Academy of Criminalistic and Police Studies

Judge of the Constitutional Court of the Republic of Serbia

Saša Marković, PhD

Assistant Professor

Academy of Criminalistic and Police Studies

SOME DILEMMAS REGARDING IMPLEMENTATION OF THE LAW ON PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE

Summary

The paper contains an analysis of certain provisions of the Law on the Prevention of Domestic Violence and the first effects of its implementation. At the very beginning the question is asked of justification of the Law on the Prevention of Domestic Violence. Almost on a daily basis nowadays the news headlines refer to violence among the family members, particularly the violence of men against women and children. The main debate in media is about whether the state organs and society as a whole have taken all necessary steps to prevent violence from happening at all.

The authors point to the unacceptable terminology of the legislator. There are many questions asked and an attempt is made to give the answers to some of them following the legal norms. Who is the possible perpetrator of domestic violence? What kind of procedure are we talking about? What is the role of the defender in this procedure? Do urgent measures play preventive or repressive role? Has their imposing become a dominant manner in preventing and suppressing domestic violence? Has the right to freedom of a possible perpetrator been jeopardized? What are the first effects of such manner of conduct of state organs, primarily the police, the public prosecution office and the court? How can possible abuses be prevented?

One of the effects of the implementation of the Law on the Prevention of Domestic Violence should be prevention – the reduction in number of criminal offences of domestic violence. However, analyzing the available data the authors have come to quite the opposite conclusions. This means that the state has not responded in the best manner, using strict scientific reasoning and objective approach, to the matter of doctrinal analysis, and this is the problem of domestic violence.

Key words: *Domestic violence. – Prevention. – Law. – Urgent measures. – Competent police officer. – Possible perpetrator.*

Article history:

Received: 16. 10. 2017.

Accepted: 5. 2. 2018.